

2n Cicle Ed. Infantil

Qüestions per a la reflexió

Coeducació, educació afectivosexual i perspectiva de gènere

Com podem abordar els diferents continguts, capacitats i competències des d'una perspectiva de gènere.

INTRODUCCIÓ

L'ordenació curricular de l'educació obligatòria es basa en un model competencial. S'entén per competència bàsica la capacitat d'una persona de resoldre problemes reals en contextos diversos integrant coneixements, habilitats pràctiques, actituds i altres components socials i de comportament que es mobilitzen conjuntament per assolir una acció eficaç i satisfactòria.

L'adquisició d'aquestes competències comporta la integració harmònica de coneixements provinents de diferents àmbits, habilitats i actituds. En acabar l'escolarització obligatòria, els alumnes han hagut d'adquirir aquestes competències en un grau suficient per incorporar-se a la societat com ciutadans actius i assegurar els fonaments sobre els quals construiran el seu procés formatiu al llarg de la vida.

S'han definit unes competències específiques dels diferents àmbits, agrupades en dimensions, que guien l'acció docent i es complementen amb els continguts i criteris d'avaluació.

En el cas de l'educació primària s'han definit les competències dels àmbits lingüístic, matemàtic, de coneixement del medi, artístic, d'educació física, d'educació en valors, així com dels àmbits transversals d'aprendre a aprendre, digital i d'autonomia i iniciativa personal i emprenedoria.

Pel que fa a l'educació secundària, s'han identificat i desplegat les competències dels àmbits lingüístic, matemàtic, científicotecnològic, social, artístic, d'educació física, de cultura i valors, així com les competències transversals dels àmbits digital, i personal i social.

En el cas del segon cicle d'educació infantil, s'han definit quatre eixos que agrupen les nou capacitats: Aprendre a ser i actuar de forma cada vegada més autònoma; Aprendre a pensar i a comunicar; Aprendre a descobrir i tenir iniciativa, i Aprendre a conviure i habitar el món.

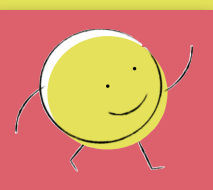
En una primera lectura en els components curriculars es poden trobar competències (o capacitats, en el cas de l'educació infantil) i continguts que fan referència de manera directa o indirecta a diferents qüestions relatives a la coeducació, el gènere i l'educació afectivosexual, però, en altres casos, no hi ha referències explícites. Això no obstant, prenent l'ordenació curricular vigent com a base, es pot fer una interpretació més extensiva que permeti abordar problemàtiques que no són explícites, ja que el currículum normatiu no és exhaustiu, sinó orientatiu perquè els centres puguin concretar-lo en funció de les seves necessitats i contextos.

En aquestes document: *Com podem abordar els diferents continguts, capacitats i competències des d'una perspectiva de gènere?*, s'ofereixen unes orientacions per treballar els diferents continguts, capacitats i competències des de la perspectiva de gènere. Es tracta d'un seguit de preguntes, sense ànim de ser exhaustives, que ajuden els docents a qüestionar-se com abordem els diferents components curriculars en clau de gènere i a reflexionar-hi

Les qüestions que es presenten estan organitzades per àmbits curriculars i, dins de cada àmbit, per capacitats -en el cas de l'educació infantil- i per dimensions que integren competències -en el cas de l'educació primària i secundària obligatòria-.

L'objectiu d'aquest document no és que s'afegeixin nous continguts que se sumin als que habitualment tenen lloc als centres educatius, sinó que es vol convidar a reflexionar per introduir nous enfocaments i reorganitzar el que ja es fa sota una nova mirada, una mirada que ens faci conscients de què prioritzem a l'escola.

Es presenta com una eina tant per als centres que volen revisar la concreció del currículum des de la perspectiva de gènere, com per als que ja han començat a incorporar-n'hi elements i volen donar un pas més cap a un abordatge més integral.

Per desenvolupar les capacitats d'educació infantil des d'una perspectiva de gènere, ens podem fer, entre d'altres, les preguntes següents:

COEDUCA'T

Aprendre a ser i a actuar d'una manera cada vegada més autònoma

L'autoconeixement, la construcció i l'acceptació de la pròpia identitat, l'autoestima, l'educació de les emocions, l'autoexigència i el desenvolupament d'estratègies d'aprenentatge, del pensament crític i d'hàbits responsables són essencials per aprendre a ser i actuar de manera autònoma.

C A P A C I T A T S	<p>1. Progressar en el coneixement i el domini del cos, en el seu moviment i la coordinació, tot adonant-se de les possibilitats.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Quan treballem imatges de cossos, es té cura de com els presentem? Són cossos presentats com a normatius? Són sexuals o assexuals? Presenten trets racials? ... • Estem atents als sentiments que transmetem als infants o al llenguatge que utilitzem quan parlem del propi cos o dels cossos dels altres? • Es treballa la idea que el cos de les persones és diferent i únic per tal d'acceptar i valorar-ne la diversitat? • Quines actuacions es tenen pensades per acollir un infant que es mostra en desacord amb el gènere que se li ha assignat en néixer? • ...
	<p>2. Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge pròpia i de les altres persones positiva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Es tenen pensades estratègies per potenciar que els nens i nenes tinguin la confiança i l'autoestima suficient que els permeti defensar i exposar les seves idees, creences i emocions? • Intentem allunyar-nos de tabús i fomentem l'autoconfiança, acollint i celebrant la diversitat en compte d'invisibilitzar-la o menystenir-la? • Per poder respectar-nos i respectar els altres és important conèixer les necessitats i els límits propis i dels altres. Què podem fer per potenciar que es mostrin aquestes necessitats i aquests límits? • ...
	<p>3. Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes per actuar amb seguretat i eficàcia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • S'organitzen les tasques i càrrecs d'aula de manera que la seva repartició i assignació siguin igualitàries i equitatives en perspectiva de gènere? • Com a equip docent, es tenen diferents expectatives en l'adquisició progressiva dels hàbits en funció del gènere dels nostres infants? • Es tenen pensades estratègies per poder treballar amb els nostres infants l'adquisició d'hàbits saludables i responsables de manera individual, però també de forma cooperativa i col·lectiva? • ...

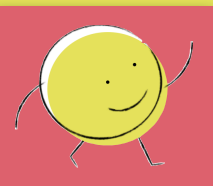
Per desenvolupar les capacitats d'educació infantil des d'una perspectiva de gènere, ens podem fer, entre d'altres, les preguntes següents:

COEDUCA'T

Aprendre a pensar i a comunicar

Organitzar i exposar les pròpies vivències; cercar i gestionar informació provinent de diferents fonts i suports; emprar diferents tipus de llenguatges (verbal, escrit, visual, corporal, matemàtic, i digital) en la comunicació d'informacions, sentiments i coneixements; treballar de manera cooperativa i ser conscients dels aprenentatges propis, i avançar en la construcció del coneixement i el desenvolupament del pensament propi.

C A P A C I T A T S	<p>4. Pensar, crear i elaborar explicacions, i iniciar-se en les habilitats matemàtiques bàsiques.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Com es reconeix davant dels infants el paper de les dones en l'àmbit de les matemàtiques, la ciència i la tecnologia? Presentem models femenins? • Com s'evidencien algunes actituds preconcebudes que poden limitar l'accés de les nenes a les matemàtiques, la ciència i la tecnologia, a fi de canviar-les? • En la resolució de problemes que apareixen en la vida quotidiana del grup classe es té present la diversitat en tota la seva gama de diversitat de gènere, cultural, social, etc.? • ...
	<p>5. Progressar en la comunicació i l'expressió ajustades als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà de diversos llenguatges.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utilitzem una parla lliure d'estereotips i prejudicis pel que fa al gènere i ajudem els infants a utilitzar-la? • Es promou la reflexió sobre els estereotips de gènere que poden aparèixer en els contes i la literatura infantil? • Tenint en compte que els contes ofereixen una representació simbòlica de la realitat, vetllem per ampliar el ventall de relats amb diversitat de protagonistes, de manera que visibilitzem diferents gèneres, actituds, emocions, etc? • Com es detecten i es destaquen actituds i valors positius de referents femenins en els contes i la literatura infantil? • Es presenten contes, cançons, imatges i il·lustracions que incloguin diversitat de cossos?, i diversitat de gèneres? • ...

Per desenvolupar les capacitats d'educació infantil des d'una perspectiva de gènere, ens podem fer, entre d'altres, les preguntes següents:

COEDUCA'T

Aprendre a descobrir i a tenir iniciativa

Explorar, experimentar, formular preguntes i verificar hipòtesis, planificar i desenvolupar projectes i cercar alternatives esdevenen elements clau en els processos de formació de l'alumnat.

C A P A C I T A T S	<p>6. Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte, i participar gradualment en activitats socials i culturals.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Durant el dia a dia a l'escola procurem que les tasques de cura, afecte i sosteniment de la vida s'entenguin com a rellevants i es reparteixin equitativament? • Es promouen diàlegs i propostes on oferim una visió àmplia, respectuosa i acollidora de la convivència, tenint en compte la diversitat de models familiars? • Quan juguem simbolitzant diferents rols familiars, professions, oficis, etc., observem i intervenim sota una mirada de gènere en les diferents interaccions que es poden donar durant el joc? • Tenim present com s'han repartit tradicionalment les professions associades als estereotips de gènere i s'hi reflexiona treballant la capacitat crítica amb els infants? • S'estableixen diàlegs, s'ofereixen propostes i se satisfan curiositats al voltant de la reproducció humana i la sexualitat? • ...
	<p>7. Mostrar iniciativa per afrontar situacions de la vida quotidiana, identificar-ne els perills i aprendre a actuar en conseqüència.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • S'acostuma a reflexionar sobre alguns dels continguts relacionats amb els estereotips de gènere que arriben als infants a través dels mitjans de comunicació, les xarxes socials, les pel·lícules infantils, etc.? • Com es treballa el reconeixement d'actituds agressives entre els infants per poder desenvolupar habilitats personals d'autoprotecció? • Quines accions s'emprenen per desenvolupar marcs de convivència més respectuosos i equitatius entre els diferents gèneres? • Es treballa la importància de distingir les situacions que generen benestar i sensacions agradables de les que no en generen a fi d'ajudar a prevenir situacions de risc? • Es treballa l'expressió de límits i la gestió de la frustració aprenent a dir Sí i a dir No? I a respectar el Sí i el No dels altres? • ...

Per desenvolupar les capacitats d'educació infantil des d'una perspectiva de gènere, ens podem fer, entre d'altres, les preguntes següents:

COEDUCA'T

Aprendre a conviure i habitar el món

La conscienciació de la pertinença social i comunitària, el respecte per la diversitat, el desenvolupament d'habilitats socials, el funcionament participatiu de la institució escolar, el treball en equip, l'empatia vers els altres, la gestió positiva dels conflictes, el desenvolupament de projectes en comú, etc., afavoreixen la cohesió social i la formació de persones compromeses i solidàries.

C A P A C I T A T S	<p>8. Conviure en la diversitat avançant en la relació amb altres persones i iniciant-se en la resolució pacífica de conflictes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Es promouen relacions a l'aula que provoquin reflexió entre els infants sobre l'equitat de gènere? • Es presenten uns materials prou rics i variats, pensant en la diversitat d'infants que hi ha a la classe? • Davant del joc, es respecta i promou la llibertat d'elecció dels infants davant dels diferents materials, sense prejudicis de gènere? • Es provoquen situacions on aparegui la interacció, el diàleg igualitari i la cooperació com a estratègies d'aprenentatge? • Pensant en la prevenció de les violències de gènere, es fomenten i es valoren les conductes que apareixen a l'aula basades en l'amistat, l'afecte i el bon tracte? • Es reflexiona en el claustre i cicle sobre com hem de distribuir els espais perquè aquests siguin equitatius sota una mirada lliure d'estereotips de gènere? • Es donen, de manera natural o provocada, situacions a la classe on puguem parlar de la importància i riquesa que aporten les diferències? I de la importància de ser com som cadascú de nosaltres? • ...
	<p>9. Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que ens portin cap a l'autonomia personal, la col·laboració amb el grup i la integració social.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Es produeixen distribucions equitatives dels papers atorgats en el joc simbòlic, lliure, motriu i sensorial? • S'ofereixen propostes de recuperació, valoració i difusió de l'experiència i la saviesa tradicional de les dones? • Es destaquen i valoren de forma rellevant i positiva els personatges infantils que representin valors solidaris i equitatius? • Es promou el respecte cap a la manera de ser, els gustos, les formes d'expressar-se i les aficions de tots els infants?